

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Terug naar trendvolgers

de Beer, P.T.

Published in:
Zeggenschap/Tijdschrift over Arbeidsverhoudingen

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
de Beer, P. (2013). Terug naar trendvolgers. Zeggenschap/Tijdschrift over Arbeidsverhoudingen, 24(4), 7.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

paul de beer

Bijzonder hoogleraar Arbeidsverhoudingen (Henri Polak leerstoel) aande UvA en directeur van het Wetenschappelijk Bureau voor de Vakbeweging

Terug naar trendvolgers

De CAO-onderhandelingen in de publieke sector verlopen al een aantal jaren uiterst moeizaam. De vakbonden hebben in september de onderhandelingen met de VNG over de nieuwe CAO voor gemeenteamtbanen opgeschort. De CAO voor Rijksambtenaren is al bijna drie jaar verlopen en nog altijd niet vernieuwd. Gezien de situatie van de overheidsfinanciën is dit niet verwonderlijk. Als de overheid wil of moet bezuinigen, komen de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in de publieke sector altijd snel in beeld. Een groot deel van de overheidsuitgaven bestaat nu eenmaal uit loonkosten. Een paar jaar de salarissen bevroren levert dan al snel ettelijke miljarden besparingen op. Dus waarom lastige afwegingen maken tussen het afstoten of privatiseren van overheidstaken, het verlagen van uitkeringen en subsidies of het verhogen van eigen bijdragen, als je het ook gewoon bij je eigen personeel kunt halen? Omgekeerd vinden de vakbonden van ambtenaren en andere werknemers in de (semi-)publieke sector het begrijpelijkerwijze niet te verteren, dat zij eenzijdig moeten inleveren om de overheidsfinanciën op orde te brengen. Zij hebben de crisis toch niet veroorzaakt, dus waarom wordt de rekening dan bij hen gelegd?

In de moeizame onderhandelingen die hieruit voortvloeien, staan de vak-

bonden het zwakst. Immers, zolang de partijen niet tot overeenstemming komen en er geen CAO wordt afgesloten, krijgen de werkgevers automatisch hun zin. De salarissen gaan dan niet omhoog en de gehoopte bezuiniging wordt van zelf gerealiseerd. Van werkgeverskant lijkt er dan ook weinig haast te worden gemaakt om de onderhandelingen vlot te trekken. Wel moeten zij er natuurlijk voor waken dat de vakbonden hun geduld verliezen en een staking uitroepen. Maar in een tijd waarin veel mensen al lang blij zijn dat zij nog werk hebben, is staken ook niet het eerste waar je aan denkt als de CAO-onderhandelingen vastlopen.

Toch is de strategie van bezuinigen op arbeidsvoorwaarden op langere termijn evenmin in het belang van de overheidswerkgevers. Het Centraal Planbureau (CPB) ligt vaak dwars als een kabinet op deze wijze bezuinigen wil inboeken, omdat het van mening is dat de salarissen in de publieke sector niet structureel kunnen achterblijven bij die in het bedrijfsleven. Dan zullen op den duur namelijk steeds meer ambtenaren overstappen naar een beter betaalde baan in het bedrijfsleven en de overheid zal er steeds minder in slagen om de ontstane vacatures te vervullen. Of zij zal genoeg moeten nemen met minder gekwalificeerde werknemers.

Volgens het CPB volgt er na een periode waarin de salarissen bij de overheid zijn achtergebleven dan ook altijd een inhaalbeweging, waardoor zij op lantere termijn toch gelijk opgaan met de salarissen in de marktsector.

Trendmatig moeten de arbeidsvoorwaarden in de publieke sector dus gelijke tred houden met die in het bedrijfsleven om te verzekeren dat de publieke sector een aantrekkelijke werkgever blijft. Tot halverwege de jaren '90 bestond daar in Nederland een mooi systeem voor: dat van het trendvolgerschap. In een periode dat er nog geen echte 'vrije' CAO-onderhandelingen waren in wat toen de gepremieerde en gesubsidieerde sector heette, werden de arbeidsvoorwaarden jaarlijks automatisch aangepast aan die van de ambtenaren. En de ambtenarsalarissen volgden in principe weer de salarissen in het bedrijfsleven. Al werden op dat principe ook toen al regelmatig uitzonderingen gemaakt om bezuinigingen te realiseren.

Destijds is vooral onder druk van de vakbonden afscheid genomen van dit systeem. Het was immers strijdig met het principe van vrije onderhandelingen. Maar in het vooruitzicht van een lange periode van overheidsbezuinigingen, zou het juist vanuit vakbondsperspectief misschien niet zo slecht zijn om het trendvolgerschap weer nieuw leven in te blazen!